

Människans plats i tillvaron

Publicerad: 17 August 2012

/wp-content/uploads/2012/08/076.mp3 Adel Ryyan läser kapitlet an-Nas (Människan) ur Koranen. (Se Koranens Budskap för förklaring)

Det mänskliga sinnets moraliska kapacitet kan bara förverkligas i en värld där val måste göras och där intellektuella ansträngningar krävs för att lösa problem, känna igen ledtrådar och utforska bevis för att så småningom nå en slutsats. Detta hade inte varit möjligt om vi levt i en fullständigt perfekt värld; en värld där allting är så konstruerat, så begripligt, så enhetligt och så relevant att ingenting undgår förståelse eller i de minsta trotsar en mänsklig förklaring. Är det denna extrema version av design som evolutionära ateister vill se för att erkänna en Formgivares existens? För många ateister är svaret jakande då de utvecklat en tendens till att anmärka mot allt som tyder på design [1]Ateisten Carl Sagan ger ett exempel. Även om han uppriktigt medger att "det säkert finns en hel del av ordning i universum", är hans argument baserat på kaos som att "galaxers centrum ... Fortsätt läsa. Ateistens problem

Problemet med en typisk ateist är inte att universum saknar tillräckliga bevis för design. Snarare är hans problem att han själv saknar det som riktar hans uppmärksamhet mot bevisen. För den troende finns det många bevis för skapelse och för maximalt moraliskt värde och vad som återstår är ovidkommande detaljer. Att en stjärna imploderar ute i rymden för att bli ett svart hål kan vara en teologiskt obegriplig detalj, men på samma gång, talar detta faktum heller inte för ateism.

Ateisten skulle däremot ta upp sådana till synes irrelevanta och godtyckliga exempel för att dramatisera den kaotiska aspekten. Den enda skillnaden, om än djupt avgörande, är att medan troende är känsliga för vad som är direkt meningsfullt och begripligt är ateister, tvärtom, överkänsliga mot vad de ser som till synes meningslöst i förhållande till den omedelbara människans tillstånd. Att ateister är blinda inför tecken på design är inte vårt fel och inte heller är det designen eller Designerns fel.

Människans plats mellan galaxer och molekyler

Det finns en trend till att väga värdet av mänskligt liv mot vår ringa storlek och läge i detta vidsträckta kosmos. Somliga tror att det finns ett samband mellan hur liten människan är och det brutala faktum att hon existerar i ett så stort universum.

För de som hyser denna mening är tolkningar av livet och kosmos med människan som utgångspunkt eller referens rent önsketänkande. Men låt oss inte ryckas med här då storlek inte har något att säga om sanningens värde eller innebörden av moral. Att en elefant är tusen gånger större än en insekt betyder inte att elefanter är "viktigare" än myror. Rättvisa och ärlighet är bra eftersom de är bra och inte för att de är en miljard gånger tyngre eller större än objektet vi jämför med.

De lärorika orden från fysikern prof. Ludvig Trenchard More är här mycket relevanta:

En himmelsglob från den muslimska världen anno 1630 som visar al-Jauzā (Betelgeuse) och Orions

bälte.

Vi ombeds av astronomer att se på jorden som en obetydlig prick och att skämmas över att betrakta oss själva som viktiga eftersom Betelgeuse [2]Betelgeuse ['be:tɛl,jø:s] (α Ori, α Orionis, Alfa Orionis) är en superjätte i stjärnbilden Orion. Sett från jorden räknas den som den 10:e starkast lysande stjärnan, även om det ... Fortsätt läsa minsann är enormt mycket större och rusar genom rymden i en våldsamt hastighet. Men om Betelgeuse var en miljon gånger större än den nu är, vad spelar det för roll? Så länge denna lilla jord ensam innehåller människan med hennes tankekraft, och Betelgeuse inte gör det, är jordens värde ojämförligt mycket större. Hon är fortfarande den dominerande faktorn i universum medan Betelgeuse inte har större vikt än någon annan materia. [3]Moore, Louis T. (1925) Dogmen om Evolution, Princeton University Press, s. 243.

“Vi får inte underskatta betydelsen av hennes (människans) kroppsstruktur”, säger Darwin [4]Darwin, Charles (2004) The Descent of Man, Penguin Classics, s. 68.. Enligt Koranen är människan skapad i bästa möjliga taqwīm, som betyder skepnad:

Vi har sannerligen skapat människan i den bästa skepnad. [5]Koranen 95:4

Men begränsar versen, som det kan tyckas, den gudomliga skaparkraften? Ska vi förstå att Gud inte hade kunnat skapa oss i en form bättre än den vi nu har? Ur en islamisk synvinkel är svaret självklart nekande och det finns en förklaring. Mot bakgrund av andra verser är det superlativa adjektivet “bästa” relativt (om än ej i absolut mening) samt beroende av andra sammanhang och bör därför inte göra anspråk på att vara en övre gräns för Guds skapande kraft [6]Fyra århundraden före Gottfried Leibniz (1646–1716 e. Kr.) hävdade Abu-Hamid Al-Ghazali (1058–1111 e. Kr.) att vårt universum är det bästa tänkbara som Gud kunde ha skapat och att om det inte ... Fortsätt läsa.

Människans kropp passar för ett liv på jorden

Vi kan förstå detta i ljuset av det kosmologiska argumentet som säger att universum finjusterats på ett sätt som är lämpligt för att mänskligt liv skall kunna frodas. Detta kräver också att den andra sidan av ekvationen passar in: att den mänskliga arten kan leva i ett sådant universum. I versen ovan härrör ordet taqwīm från roten qouam som i första hand betecknar två betydelser: att korrigera och sätta upp eller att ställa upprätt. Sålunda är nominalfrasen “bästa taqwīm” av avgörande betydelse då den betecknar hur egenskaperna i den mänskliga kroppen är förutbestämda i förhållande till egenskaperna i den värld de existerar i. Detta har biokemisten dr. Lawrence Henderson (1878–1942) observerat:

Miljöns lämplighet är en del av ett ömsesidigt förhållande där organismens lämplighet är det andra. Denna relation är ömsesidig; den ena lämpligheten är inte mindre viktig än den andra [7]Henderson, Lawrence J. (1913) The Fitness of the Environment, Macmillan, New York, s. 271..

För att förstå hur viktig denna punkt är vänder vi oss till fysikern prof. John D. Barrows (1952-) båda böcker The Anthropic Cosmological Principle [8]Skriven tillsammans med Frank J. Tipler. och The Artful Universe Barrow i vilka han menar att eftersom våra kroppar “består av ett stort antal atomer och molekyler, som hålls samman av ett nätverk av intraatomiska band”, hotas vi av gravitationens obalanserade kraft. Om vi med vår nuvarande struktur hade “placerats på en för stor

planet”, hävdar Barrow, hade “vi krossats av gravitationens överväldigande styrka” [9]Barrow, John D. (2005) *The Artful Universe*, Cambridge University Press, s. 63.. Detta innebär att den mänskliga kroppens struktur (taqwīm), vilket antyds i Koranen, är den “bäst” [10]Koranen 95:4 lämpade för att existera på en planet med rätt storlek och gravitation som jorden. Ett av de första stora verken om den viktiga relationen mellan form och gravitation är prof. D’Arcy W. Thompsons (1860–1948) *On Growth and Form* där han försöker förklara hur de “fysiska krafterna direkt och omedelbart påverkar organismernas form när de växer” [11]Gould, S. (1971) *D’Arcy Thompson and the Science of Form*. *New Literary History*, vol. 2, nr 2, *Form and Its Alternatives*, (vinter), s.229–258..

En annan föreställning som Barrow nämner är vår storlek i förhållande till andra objekts storlek. På en logaritmisk skala över de viktigaste strukturerna i universum tycks människan “befinna sig mitt emellan rymdens intergalaktiska storhet och det subatomära mikrokosmos av elementarpartiklar inom atomerna i våra kroppar” [12]Ibid. s. 56–57., konstaterar Barrow. Detta innebär att inom den större platsen i tillvaron intar människan en “unik plats för observation” i förhållande till andra objekts storlek i det kosmiska inventariet. En “unik plats för observation” innebär att människan åtnjuter privilegiet att kunna uppskatta verkligheten ur ett perspektiv som är lika långt från två ytterligheter: det makrokosmiska och det mikrokosmiska [13]I sin *Illusionen om Gud* säger Richard Dawkins, trots hans ateistiska åsikter, att vi överlever i en “mellanvärld där föremål som betyder något för vår överlevnad varken är mycket stora ... Fortsätt läsa. I ett understrykande av detta viktiga faktum konstaterar prof. Martin Rees (1942-) att:

Vi befinner oss mellan atomerna och stjärnorna... Vi rör oss i kosmos och i mikrovärlden – intermediära i storlek mellan solen, en miljard meter i diameter, och en molekyl av en miljarddels meter. Det är ingen slump att naturen når sin maximala komplexitet i denna mellanliggande skala: något större, om det var på en beboelig planet, skulle krossas av gravitationen [14]Rees, Martin (2000) *Just Six Numbers: The Deep Forces that Shape the Universe*, s. 6–7..

En unik plats för observation

Detta unika perspektiv maximerar rikedomerna i människans upplevelser och exponerar ögat för ett brett spektrum av gudomliga ayāt (tecken). Utan denna “unika plats för observation” som nästan placerar oss i mitten av alla skeenden hade vi varit tvungna att observera universum från ett smalt enkelriktat perspektiv. Det unika kosmiska podium som vi står på är ingen tillfällighet. Snarare har det skapats för att vi skall kunna observera så många tecken i skapelsen som möjligt, vilket nämns i Koranen:

Vi skall visa dem Våra tecken vid horisonten och inom dem själva, ända till dess [uppenbarelsens] sanning står klar för dem! Är det inte nog för dem [att veta] att din Herre är vittne till allt som sker? [15]Koranen 41:53

Det antropiska kosmologiska argumentet [16]Den antropiska principen är, inom kosmologi, fysik och filosofi, idén att vissa av universums naturlagar och slumpmässiga egenskaper strax efter big bang kan härledas till människans uppkomst ... Fortsätt läsa kan ytterligare förfina vår förståelse, för om våra fysiska egenskaper hade varit annorlunda hade universum inte varit bebott av unika observatörer som oss. Och om universums egenskaper varit annorlunda hade det varit ogästvänligt

både för mänskligt liv och för meningsfull mänsklig aktivitet. Koranen bekräftar den vitala kompatibiliteten mellan mänskligt liv och kosmos egenskaper i följande vers:

Det är Gud som har skapat himlarna och jorden och allt däremellan under sex dagar och som tronar [över skapelsen] i Sin allmakts härlighet. Ni har ingen beskyddare utom Honom och ingen som kan tala till er förmån – vill ni inte tänka över detta? Han styr skapelsens ordning, från det högsta till det lägsta, och till sist stiger allt upp till Honom under en Dag vars längd, så som ni räknar, är tusen år. Det är Han som känner allt det som är dolt för människor och det som de kan bevittna, den Allsmäktige, den Barmhärtige, som åt allt vad Han skapar ger en fulländad [form]. Först skapar Han människan av lera; därefter låter Han hennes avkomma avlas av en droppe av en oansenlig vätska; därefter formar Han henne och andas in i henne något av Sin ande och skänker henne hörsel och syn samt förmågan att känna och förstå. Men ni visar sällan tacksamhet! [17]Koranen 32:4–9

Alla grundläggande fysikaliska egenskaper i universum samverkar för att tillåta existensen och kontinuiteten av liv på vår planet. Det är också uppenbart att universum utformats på ett sådant sätt att varelser som oss skall kunna framträda och observera både den ordning som finns i kosmos och vår unika ställning bland andra arter. Dr. Lawrence Henderson (1878–1942) skriver i *Fitness of The Environment*:

Materiens egenskaper och den kosmiska evolutionen ses numera som intimt sammankopplade med den levande varelsens struktur och verksamhet. De blir därför mycket viktigare i biologi än vad som tidigare antagits. För utvecklingsprocessen, både den kosmiska och den ekologiska, är en, och biologen kan nu med rätta betrakta universum som biocentrisk i dess verkliga väsen [18]Henderson, Lawrence J. (1913) *The Fitness of The Environment*. Macmillan, New York, s. 312..

Att existera i ett fungerade universum är en stor ynnest. Guds ynnestar är antingen dhāhirah (yttre och sedda) eller bātinah (inre och osedda). Detta är en omfattande kategorisering av allt som främjar den mänskliga artens välbefinnande. Ingenting har utelämnats.

Inser ni inte att Gud har låtit allt det som himlarna rymmer och det som jorden bär tjäna er och att Han har överhopat er med Sina gåvor både i det yttre och det inre? Men det finns de som tvistar om Gud utan vare sig kunskap eller vägledning och utan [att lysas av] uppenbarelsens ljus. [19]Koranen 31:20

Gud kan även skapa andra intelligenta varelser

På andra platser i Koranen får vi veta att människan inte är den enda möjliga formen av intelligent liv. Flera verser uppger att Gud är fullt kapabel till att ersätta människan med en ny form av skapelse:

Om Han så vill, skall Han låta er gå under och sätta ett nytt släkte [i ert ställe]. [20]Koranen 35:16

Kan du inte se att Gud har skapat himlarna och jorden i enlighet med en plan och ett syfte? Om Han så vill, skall Han låta er gå under och sätta ett nytt släkte [i ert ställe]. [21]Koranen 14:19

Om Han ville, kunde Han låta er, människor, försvinna och låta ett nytt släkte uppstå. Gud har

makt att göra detta. [22]Koranen 4:133

Det finns obegränsade möjligheter i Guds skapande kraft. I en annan vers får vi veta att Gud är fullt kapabel att förvandla oss till en form av skapelse bortom vår fantasi:

Vi har bestämt att döden skall vara er följeslagare; och ingenting hindrar Oss att i ert ställe sätta sådana som liknar er och att låta er uppstå i en för er okänd form. [23]Koranen 56:60–61

Källa:

Dr. Ash-Shehri, Abdullah S. The Only Way Out: www.islamhouse.com, 2014. Web. 7 apr 2014.

Muhammed Knut Bernström (2000), Koranens budskap. Simrishamn: Proprius

Fotnoter:[+]

Fotnoter:

↑1 Ateisten Carl Sagan ger ett exempel. Även om han uppriktigt medger att “det säkert finns en hel del av ordning i universum”, är hans argument baserat på kaos som att “galaxers centrum kontinuerligt exploderar, och om det finns bebodda världar och civilisationer där, så förstörs de vid varje explosion av den galaktiska kärnan eller kvasaren”. “Det”, säger Sagan, “låter inte som en gud som vet vad han, hon eller det gör”. (Se Sagan, Carl (2007) The God hypotes. In The Portable Atheist: Essential Readings for the Nonbeliever, selected with introductions by Christopher Hitchens, Da Capo Press, s. 233). Sagens argument, som är ontologiskt grundlösa, baseras på flera fantasifula antaganden. Han framlägger hypoteser kring något som egentligen inte finns, antar det som en premiss, och bygger sedan sin slutsats om Gud på det. I verkligheten har vi, och Sagan själv, ingen vetenskap om “bebodda världar och civilisationer” i centrum av exploderande galaxer. Det är vårt råd till Sagan och hans förespråkare att de inte skall dagdrömma utan istället konsultera verkligheten.

↑2 Betelgeuse ['be:tel,jø:s] (α Ori, α Orionis, Alfa Orionis) är en superjätte i stjärnbilden Orion. Sett från jorden räknas den som den 10:e starkast lysande stjärnan, även om det varierar något då dess ljusstyrka är variabel.

↑3 Moore, Louis T. (1925) Dogmen om Evolution, Princeton University Press, s. 243.

↑4 Darwin, Charles (2004) The Descent of Man, Penguin Classics, s. 68.

↑5 Koranen 95:4

↑6 Fyra århundraden före Gottfried Leibniz (1646–1716 e. Kr.) hävdade Abu-Hamid Al-Ghazali (1058–1111 e. Kr.) att vårt universum är det bästa tänkbara som Gud kunde ha skapat och att om det inte hade varit så hade det inneburit en antydning om ofullkomlighet. Vid en första anblick finns det mycket sanning i detta påstående. När vi ser på universum som den enda möjliga värld där livet som vi uppfattar det kan blomstra, kan vi omedelbart uppskatta elegansen i denna slutsats. Ahmed Ibn-Taimiyyah (1263–1328 e. Kr.) kommenterar Al-Ghazalis påstående och det faktum att en möjlig värld fortfarande är en möjlig värld och inte en nödvändig för när vi hävdar att denna värld är den bästa och associerar den med Guds perfektion tvingas vi att konstatera att detta är en nödvändig värld. Ibn Taimiyyah varnar helt riktigt för att djärva påståenden om Guds egenskaper inte

bör baseras på gissningar om den fysiska världen. Han hävdar också att denna världen är perfekt för de ändamål och utkomster som Gud planerat, men inte perfekt i den meningen att Gud inte kan skapa andra världar med lika stor eller högre perfektion av den enkla anledningen att perfektion är en egenskap som delvis förhåller sig till de observatörer som bebor dessa världar. (Se Ibn Taimiyyah, A. (2001) Jami 'Arssā'il (Samlingen av Avhandlingar). Redigerad av Dr. Mohammad R. Salim, Saudiarabien, s. 142).

↑7 Henderson, Lawrence J. (1913) *The Fitness of the Environment*, Macmillan, New York, s. 271.

↑8 Skriven tillsammans med Frank J. Tipler.

↑9 Barrow, John D. (2005) *The Artful Universe*, Cambridge University Press, s. 63.

↑10 Koranen 95:4

↑11 Gould, S. (1971) D'Arcy Thompson and the Science of Form. *New Literary History*, vol. 2, nr 2, Form and Its Alternatives, (vinter), s.229–258.

↑12 Ibid. s. 56–57.

↑13 I sin Illusionen om Gud säger Richard Dawkins, trots hans ateistiska åsikter, att vi överlever i en "mellanvärld där föremål som betyder något för vår överlevnad varken är mycket stora eller mycket små". Mot sidans slut påpekar Dawkins insiktsfullt att "våra kroppar har utvecklats för att röra sig i denna värld utifrån den skala som dess organ fungerar" (*The God Delusion*, OUP, 2007, s. 412).

↑14 Rees, Martin (2000) *Just Six Numbers: The Deep Forces that Shape the Universe*, s. 6–7.

↑15 Koranen 41:53

↑16 Den antropiska principen är, inom kosmologi, fysik och filosofi, idén att vissa av universums naturlagar och slumpmässiga egenskaper strax efter big bang kan härledas till människans uppkomst långt senare. Principen har flera alternativa formuleringar, men en variant innebär att universum måste ha vissa egenskaper för att det har tillåtit materia och intelligenta observatörer att uppkomma, annars skulle det inte kunna observeras.

↑17 Koranen 32:4–9

↑18 Henderson, Lawrence J. (1913) *The Fitness of The Environment*. Macmillan, New York, s. 312.

↑19 Koranen 31:20

↑20 Koranen 35:16

↑21 Koranen 14:19

↑22 Koranen 4:133

↑23 Koranen 56:60–61